651
78 N3
py 1

D 651
.C78 N3
Copy 1

„NAŠA IZJAVA"

I

„K NAŠOJ IZJAVI".

ANOVIŠTE HRVATSKOG I SLOVENAČKOG SVEĆENSTVA U AMERICI GLEDOM NA JUGOSLAVENSKU, BOLJE VELIKO-SRPSKU PROPAGANDU U AMERICI.

—: CIENA 25 CENTI. :—

TISAK „NARODNOG LISTA", NEW YORK, N. Y.
KLADA: CROATIAN PRINTING & PUBLISHING CO. N. Y.
1916.

D651
.C78N3

PREDGOVOR.

—o—

Odkada je rat u Evropi započeo, nije hrvatsko svećenstvo izjavilo nigdje otvoreno svoje stanovište gledom na jugoslavensku, bolje veliko-srbsku propagandu, koja je u ovoj zemlji medju Hrvatima operirala punom parom, da prikaže svojim gospodarem i najamnikom, e su Hrvati voljni i željni, da se odreku Hrvatskog imena i povjesti, te da su voljni postati Jugoslaveni, bolje Srbi i podanici dinastije Karagjorgjevića.

To isto svećenstvo je dapače bilo prikazivano s jedne strane po Trškoviću, kao da je solidarno s njime, — dok se s druge strane vrdilo za njeke svećenike, da su za Švabe i Magjare.

To je prisililo pod izjavu podpisane Hrvate i Slovence svećenike u Americi, da izadju sa „Našom Izjavom", i kašnje „K našoj izjavi".

By Transfer
FEB 20 1925

NAŠA IZJAVA.

Na prvom mjestu kano Hrvati i sinovi domovine Hrvatske i bratskih slovenačkih zemalja naglasujemo i ovim utvrdjujemo ovdje naše političko stanovište prema našoj domovini u ova ratna vremena, koja nose u sebi vidljive i nevidljive jošte posljedice.

Mi stojimo na narodnim, državnim, povjesnim i pisanim pravima države Hrvatske i njezinoga naroda, koja se sadržavaju medju ostalim u krunidbenim zavjernicama hrvatskih vladara sve od god. 1490., i dalje sve do današnjega doba; zatim u izbornoj diplomi od god. 1527., te u pragmatičkoj sankciji od god. 1712. U kratko: mi stojimo na programu stranke prava od god. 1894., koga je u svojim spisima i govorima odavno razvio i dokazao apostol hrvatstva Dr. Ante Starčević, i koga na trsatskoj skupštini prihvatiše braća Slovenci.

Vjerujemo u snagu, narodnu svijest i domoljublje hrvatskoga i slovenačkoga naroda, za što nam svjedoči njegova prošlost od 14 vijekova, u kojoj ga mnogo jači neprijatelji skršiti nisu mogli, i na toj prošlosti ostvarenu gledamo njegovu slobodu i nezavisnost.

Vjerujemo, da Hrvati i Slovenci, koje veže vjera, povjest, kultura i suvereni narodni osjećaj, što su moćni fak-

tori u državi svakoga naroda, sačinjavaju jednu cjelovitu skupinu naroda na jugu Europe, i kao takovi imaju sve preduvjete za samostalnost.

Znademo, da hrvatska država od Triglava do Drine, od Dunava do Jadrana, nije nikada od postanka svoga g. 924., prestala, pa niti u najcrnijim vremenima u dalekoj prošlosti ni u bližoj sadašnjosti od god. 1790. do danas. Ona je ostala kao država i kao narod, a takova će i ostati. Vjerni sinovi njezini neće pazariti sa njezinim pravima.

Znademo, da su službena Austrija i Magjarija, Turska i Italija, kojima je pomagala i Velika Englezka, kroz vjekove navaljivale i krnjile sveta prava i slobodu hrvatskoga naroda. Prošlost Hrvata i Slovenaca odsudila je, odsudjuje neprestano i danas jošte živući narod sve krivice i oskvrnjivanja prava njegovih javnom odsudom i borbom za ista, zato uz sve ove nepravde i krivice ovaj narod ne traži oslobiditelja niti ih očekuje izvana, nego iz samoga sebe, jer vjeruje u sebe da imade jakosti i samopouzdanja u radu i ustrajnosti u borbi za slobodu, koju vodi kroz stoljeća, koju će cijeniti i štovati, jer će ju sam izvojštiti. Oni, koji dvoje o sposobnosti naroda, da bi se sam oslobodio, niječu njegov opstanak. Narodi, kojima drugi dadu solbodu, postaju njihovi malodobnici.

Postupak magjarske nasilne politike i austrijsko odobravanje ove politike odsudjujemo najoštrije, i u ime čovječnosti i prava jednoga naroda na opstanak i slobodan razvitak tražimo i tražiti ćemo, da Hrvatima ostanu njihove zemlje i more, njihova prava; sve krivice da se isprave, jer sadanja prolita hrvatska i slovenačka krv na bojnim poljanama Europe vapi za osvetom Bogu osvetniku svake krivice.

Tvrdimo ovdje, da je takozvani srpski elemenat, koji žive i koji se je rodio u državi Hrvatskoj, kroz zadnjih pedeset godina, ili bolje odkada je stupio na političko polje u Hrvatskoj, uvijek i vjerno stajao na strani i u službi neprijatelja Hrvatske, osobito Magjara, Austrije i Talijana. U pitanju Slavenstva uopće, Jugoslavenstva napose, vode nas misli izražene u spisima hrvatskih političara, patriota živo-

tom i radom, vrlih pokojnika Eugena Kvaternika i Ante Starčevića, te žalostno iskustvo koga je doživio u ovom pitanju veliki vladika Strossmajer od vremena osnutka Jugoslavenske akademije pak do god. 1885., kada je htio pohoditi Srbiju kano biskup svojih ovaca, koje živiše u Srbiji, no srpska vlada mu je pisala, da ne jamči za njegov život ako u pohode dodje. Fanatizam Srba, koji je njihovo osobito obilježje, bijaše prije jak, jer „Srbi svi i svuda", a sada je još jači; u njemu bi se morali po njihovoj nauci utopiti svi narodi na Balkanu. Mi ne idemo ni u Srbe, ni u Jugoslavene, ni u Srbo-Hrvate, nego ostajemo Hrvati, braća ostalim Slavenima, ali svaki u svojoj kući, i na svojoj zemlji i u opsegu svojih prava, jer smo se tako razvijali i povjest svoju stvarali od početka naseljenja pradjedova naših u sadanju domovinu našu.

Italija je svojim ulaskom u sadanji rat odsudila nepravednu, ludu austrijsku politiku, koju je Austrija vodila proti Hrvatima i Slovencima u Primorju i Dalmaciji, jer pogodjujući talijanskoj manjini Austrija je pripravila polje talijanskoj navali. Trojni sporazum, Franceska, Engleska i Rusija obećaše Italiji gospodstvo u Jadranu i posjed naše obale i zemlje od Trsta dalje. Ovaj prodajni rad koga izvedoše ove velevlasti mi najoštrije odsudjujemo. Engleska nije Italiji ponudila za nagradu ulaza u rat, otoke Malte u Sredozemnom moru, kojim ona gospodari, a na kome stanuju sami Talijani; niti većega prava u Sredozemnom moru, kojim vladaju Englezi i Francuzi, a još manje posjeda u Egiptu. Franceska ne dade joj pokrajine Savoie, niti dijela Tunisa, u kojoj žive više od milijun i pol Talijana. Rusija, koja imade interesa u kraljevinama Srbiji i Crnoj Gori pristala je na obećanje Italiji, tako, da Srbije ni Crne Gore nitko ni pitao nije, kada je obećanje učinjeno, nego joj javiše što su Italiji prodali. Ovi koji sada grme i vedre u Europi ne ponudiše onoga, što bi po načelu narodnosti morali, nego su nevjernoj i neprijateljskoj Italiji dali vrata i oči hrvatske države i naroda, da ih ona zatvori i zasliepi za uvijeke. Kosti i meso hrvatskoga i slovenskoga naroda iznesoše na pazar,

da kupe Italiju za rat, u kome pogibaju hrvatski i slovenski junaci braneći prag svoj od izdaje, koju počiniše Francuska, Engleska i Rusija na njihovom narodu. U svojim proglasima narodu za rat oglasiše one, da idu u rat za oslobodjenje malenih naroda. Povjest njihova jest protivna ovom proglasu, jer nijednoga naroda nikada oslobodile nisu, nego protivno, slobodu im uništile, te ne trebaju Njemačke i Austrije koriti radi toga. Obećaše tudjinu pune dvije trećine hrvatskih zemalja, tako, da od 110.000 četvornih kilometara zemlje neće ostati Hrvatskoj niti jedna trećina, kada se izvede osnova ili ugovor izmedju trojnoga sporazuma i Italije. „Razdijeliše haljine moje, i kockaše se za nje".

Slobodna i ujedinjena Hrvatska u uredjivanju svojih medjunarodnih pravnih i političkih odnošaja ugovarati će i sklapati će ugovore i zakone po načelu: „regnum regno non praescribit leges". Država državi ne propisuje zakona.

Dosadanje rezolucije počamši sa onom na sastanku u Chicagu od 10. ožujka 1915. ne spominju nikakovih garancija, koje samostalan narod kano uvjete svojoj samostalnosti traži, nego naprotiv držimo, da one ruše temelj hrvatskoga individualnoga i državnoga opstanka, Hrvatsku lišavaju njezine prošlosti, njezinih prava, narodnoga imena i njezinoga državnoga značaja.

Autoritativne izjave do sada nema od nijedne strane, da će u „Jugoslaviji" ostati samostalna Hrvatska, nego naprotiv izaslanici jedne strane, koja imade autoritet da to izjavi, izjavljivaše se na sastancima i u njihovim govorima, za monarhičnu veliku Srbiju. U jedinstvenoj državi „Jugoslaviji" ili točnije Velikoj Srbiji nećemo da se gubi država hrvatskoga naroda, koja je barem tri vijeka starija od države Srba. Vjerni Bogu, narodu i domovini svojoj, te onomu, na koga je narod prenesao svoje suvereno pravo vladati, koje se odrazuje u kruni hrvatskih vladara.

Na koncu u ovom nejasnom položaju, koji se nalazi u ovim našim stranama, gdje mi iseljenici živemo, nama neka bude luči vodilicom patriotizam i riječi prokušanih boraca za narodna prava gg. Dra. Matka Laginje iz Istrije, zastup-

nika Stjepana Zagorca iz Hrvatske, don Ive Prodana iz Dalmacije, biskupa Šarića iz Bosne, te Dra. I. Kreka iz Kranjske.

Svršio se rat kako mu drago, mi se ne odričemo, već ćemo tražiti hrvatsku samostalnu državu sa svim njezinim pravima, koja inade suvereni narod.

Rev. Dr. E. Kajić,
Rev. Pet. Čančarević (opozvao)
Rev. B. Bekavac,
Rev. Ivan Raab,
Rev. Ambroz Širca,
Rev. D. Krmpotić,
Rev. A. Žuvić,
Rev. Leon Josip Medić,
Rev. Anton Sojar,
Rev. Francis Podgoršek,
Rev. I. Petrišak,
Rev. Mihael Tušek,
Rev. Fr. Rancinger,
Rev. M. Hranilović,
Rev. Valentin Mihelić.

—o—

Gornja „Izjava" je podpuno jasna, nu, pošto je naravno, da se u takovim izjavama ili rezolucijama gleda biti što kraćim, pokazala se potreba, da se „Našoj Izjavi" dodade njeki komentar ili tumač. Tim više bila je to potreba, što protivnički listovi nas objedjuju, da mi ne želimo slobode; da hoćemo ropstvo i slično. Pod naslovom „K Našoj Izjavi" donosimo takovi komentar, u kojem neprijateljima **političke** samostalnosti naše Hrvatske domovine i trgovcima, njezinih prava dokazujemo, kako će izgledati **sloboda** naše drage domovine, koju naši politički protivnici očckuju od Četvornoga Sporazuma (Entente).

—o—

K NAŠOJ IZJAVI.

—o—

Hrvatski i slovenski svećenici podpisani na „Našoj Izjavi", izdali su tu „Izjavu" skroz **spontano** bez ikakvih debata, sastanaka, poticanja, mamljenja, obećavanja ili prijetnja. Predložilo se pismeno, u kojemu smislu treba da izdamo izjavu i svi jednoglasno rekoše, da je takova izjava nuždna i da je svaki osjećao nuždu i dužnost slične izjave. Poznati izmamljivač političkih izjava, Don Niko Gršković, znade ponajbolje, da se od hrvatskih svećenika ne izmamljuju tako lahko **jugoslavenske** bolje **slavosrpske** izjave. To ga je poučio naš chicažki sastanak, na koji je došao sa svim svojim **aparatima i spremama**, kojemu su prisustvovali svi oni, na koje je on mogao računati, pa je ipak otišao duga nosa. Doista je bilo žalostno i tragično za toga trgovca političkih izjava, kada morade otići sa sastanka bez željno željkovane izjave, za koju već bio siguran i za koju je već bio sastavio kabelogram na londonski komite, što je glasio: Svi hrvatski svećenici su za **jugoslaviju.** To je moja zasluga. Molim da se uvaži, pa da bude što obilnija nagrada itd.

Jest, reći će kogod, al Gršković je ipak izmamio izjavu i s njom se pohvalio. Na ovaj prigovor mora se svakako odgovoriti. Gršković i njegova dva trabanta gg. Relić i Medin su najprije iznijeli čisto **slavosrpsku** rezoluciju, u kojoj traže **ujedinjenje** troimenoga naroda (srpskoga, hrvatskoga i slovenačkoga) u **jednu jedinstvenu** državu — Jugoslaviju, dakako pod žezlom Karagjorgjevića.

Kad je ta rezolucija s indignacijom odbijena, da se oslabi utisak blamaže, trebalo je ma što poduzeti, jer inače s bogom ugled Don Nike pred cijelim Srpstvom i Slavosrpstvom; do vraga dinari, rublji pa i lire, kano i obećane časti u „njihovom kraljevstvu" — Jugoslaviji. I Don Niko se dade na posao, da nas „uhvati u riječi".

Donio drugu rezoluciju tako kapcioznu, da je mislio i u sebi uskliknuo: „eureka"! Ali i opet razočaranje, jer se rezolucija kljaštrila sve dotle, dok nije iz nje odstranjen svaki trag i miris Slavosrpštine.

U usvojenoj rezoluciji mi tražimo: 1. podpunu slobodu vjere; 2. ekonomsko oslobodjenje i 3. **ujedinjenje hrvatskoga naroda.**

Po sebi se razumije, da nismo mislili na onaku vjersku slobodu, koju imadu katolici u Rusiji, Francuzkoj ili Srbiji. Taku vjersku slobodu si mogu želiti naši katolički Slavosrbi, ali nikada pravi Hrvati katolici. Mi znamo, da je u Austro-Ugarskoj Monarkiji podpuna sloboda vjerska, ali nije **podpune slobode u upravi** crkve, a osobito baš katoličke, u koju se država mješa. Samo takovu slobodu smo razumjeli u toj rezoluciji i nju zahtjevamo.

Ekonomičku t. j. financijalnu i gospodarstvenu slobodu traže svi pošteni i rodoljubni Hrvati, a osobito podpuno financijalno oslobodjenje od Magjarske, u koje nas je bacila nesretna nagodba sa Magjarskom.

To je program, odnosno esencijalni dio programa stranke prava, na koji mi prisižemo; dočim glavni korifeji naših Slavosrba rekrutiraju se iz koalicije, koja je magjarofilska i koja taj sistem naše financijalne podredjenosti brani i podržaje. Zato Don Gršković nije s tim učinio nikakve usluge Potočnjaku magjaronu-koalicionašu i njegovoj prodajničkoj družbi.

Pod **ujedinjenjem hrvatskoga naroda** rekli smo izrično i mislili **ujedinjenje** svih hrvatskih i slovenačkih zemalja u jednu nezavisnu i slobodnu **državu**, koja će si sama gospodariti, kojoj neće biti gospodarom ni Austrija, ni Magjarska,

pa makar imala s njima zajedničkoga vladara (personalnu uniju). Eto, to je čisti program hrvatske stranke prava.

Eto, to je naš ideal, to znači ona naša izjava sastavljena na chikažkom sastanku. Na ovu rezoluciju je pristao i Gršković i njegova družba, osim Rev. Relića, kojemu je bilo prevruće na sastanku pa se izgubio prije vremena.

Rev. Gršković se pohvalio u svojoj novini, kako nas je naveo. da se zamjerimo Austriji i veselo si tro ruke, a ne vidi sjerotinja, da se on blamirao prama svojim gospodarima. Da se mi ne bojimo zamjeriti Austro-Ugarskoj, predbaciti joj i najstrožije odsuditi njezine griehe počinjene na hrvatskom narodu, to mu je najrječitiji dokaz „Naša Izjava".

ZAŠTO SMO IZDALI „NAŠU IZJAVU"?

Lovac i trgovac političkih izjava i rezolucija Don Niko Gršković i družina — tutti quanti — Slavosrbi neprestance nas trpali u slavosrpsku torbu, da nas, kad dodje tomu vrijeme, iztresu pred kralja Petra, a traže onda nagradu; da cijeli svijet vidi, da su se Hrvati odrekli svoje političke eksistencije i svakoga prava na nju, te se zadovoljuju s time da smiju pod dinastijom Karagjorgjevića zvati se **Jugoslaveni.** Tako su to zamislili „Srbi svi i svuda"; tako se imala ostvariti srpska „zavetna misao". U tu svrhu se drže skupštine, stvaraju rezolucije, plaćaju mnogobrojne novine pisane ćirilicom i latinicom. Sve to vode i provode prodani Slavosrbi i Srbi.

Skupe po 200—300 ljudi (većinom svagdje Srbi) i onda se deru kao cirkuski pelivani: evo vidite ljudi, čujte narodi, počujte Alirci, sav hrvatski narod se odriče svoje političke individualnosti i eksistencije i prelazi u jugoslavenstvo i jugoslavensku državu pod dinastijom Petra Mrkonjića. Takove se izjave dobro rentiraju kristalizirajuć se u zlatne rublje i dinare, a bogme i u lire.

To je njima svejedno! Eksistencija je majke Hrvatske dobro unovčena. Dobije li još kogod mitru i prefekturu u kojemu „Srezu" velike Srbije (n. pr. Boduliji), onda je trud nagradjen. Dušo moja, šta hoćeš više!

Kad se započeo grozni rat mislili su naši handl-tandleri: ode Austrija k vragu, Hrvatsku će dobiti Srbija i posrbiti će nas istim načinom i sredstvima kano i macedonske Bugare, drži se Veljo, pametan budi, Veljo, ugrabi što možeš, unovči, što se dade unovčiti. Oni isti, koji su prije dvije godine prodavali (za peštanske tiz korone) hrvatsku morsku obalu Magjarima, stavljaju se na čelo toj izdajničkoj trgovini sa eksistencijom naše hrvatske domovine, koja jim ne bi smjela nikada ni kosti primiti.

Ne traže i ne tražiše izdajice svoje domovine, da jim Srbi poštuju prava i integritet domovine, da ne tiču u njezinu samostalnost. Ne, oni ne smjedoše o tomu ni pisnuti, jer znaju kakva bi jih plaća čekala od „braće" Srba (naime onaka, kakva i bugarske rodoljube u Macedoniji), kad bi „vrag odnio Austriju" (to je njihov obljubljeni izraz) a hrvatske zemlje došle pod Srbiju. Ne, oni to ne traže, nego se odriču slobode i samostalnosti svoje domovine za Judinu plaću.

Jedanput sam rekao, Don Niki Grškoviću ovo: deder Ti poruči Srbima, da ne tiču u naše hrvatske zemlje, deder reci Srbima, da ćemo samo onda biti prijatelji i sretni, kada bude **cielokupna** ujedinjena Hrvatska slobodna **uz slobodnu Srbiju,** pa da čuješ odgovor! I on mi reče: „hoću, sutra ću to napisati". Dobro, onda ću Ti skinuti kapu, rekoh ja. Ali Don Niko nije držao svoje obećanje; njemu se nije izplaćalo ovakovo stanovište. U slučaju, da je Austro-Ugarska doista propala, kao što smo i mislili na početku rata, onda bi svaki rodoljubni Hrvat stavio se na gornje stanovište i pred cijelim svijetom to tražio za svoju domovinu; ali to se ne slaže sa srpskom **zavetnom** misli, kojoj se dadoše u službu naši prodani Slavosrbi ovdje i u domovini.

Mi smo u „Našoj Izjavi" to stanovište zauzeli u slučaju pobjede Aliiraca, onima riječima: **„Svršio rat kako mu drago, mi se ne odričemo, već ćemo tražiti hrvatsku samostalnu državu sa svim njezinim pravima, koja imade suvereni narod".** Mi smo govorili iz duše i srca svih rodoljubnih Hrvata, koji neće pazariti sa pravima svoga naroda i svoje do-

movine; mi smo u „Našoj Izjavi" govorili iz duše stotina hiljada junačkih hrvatskih vojnika, koji se bore i ginu kano lavovi sa Talijanom, kojega su pozvali u pomoć na račun **naših hrvatskih i slovenačkih zemalja,** oni isti, od kojih se naši prodani jugoslaveni nadaju spasu, a da budu još veće i smješnije budale, pišu i govore narodu, da će Velika Srbija **uzprkos cijeloj Ententi** iztjerati Talijane iz naših zemalja, ni pedlja, a ma baš ni pedlja joj neće dati od naših zemalja. Ako to nije vrhunac budalaštine i pljuska zdravomu razumu hrvatskoga naroda, onda nemože drugo ništa na svijetu biti. Organ Don Nike Grškovića je čak i to pisao, da je austro-talijanski rat samo **finta,** jer da su oni u zdogovoru kako će nas (Jugoslavene) zajednički uništiti.

„Jugoslavenski odbor u Londonu" neće dopustiti, da Talijani dobiju ma jednu stopu naših zemalja", pišu i govore bez prestanka naši Slavosrbi; a sami znaju, da taj **jugoslovenski** odbor nevrijedi obsolutno ništa, da on nema upliva na vlade entente ni koliko zadnji fakin na londonskoj ulici.

Kad bi oni što vrijedili, dala bi jim bogata Englezka bar kruha da se najedu i da ga neprosjače od amerikanskih siromašnih radnika. Sav rad njihov je prosti humbug i mamipara. Oni bi sigurno razvikali svaki svoj uspjeh na sve strane svijeta, ali sav njihov rad i uspjeh sastoji se u varanju siromašnoga naroda i mamljenju dolara od njega.

Ententa bi dala ne samo hrvatske nego i srpske zemlje i istome Kinezu, ako bi ju samo htjeo i mogao spasiti iz kaše, u kojoj se nalazi.

I tomu **odboru** je poslao Don Niko Grškovič novac „Hrvatskoga Saveza", koji su rodoljubni hrvatski radnici smetali u korist Hrvatske, a nipošto za fakine, koji nam prodavaju domovinu Srbima i Talijanima.

Jest, oni nas prodavaju upravo i Talijanima, jer biti uz Ententu, koja nas prodaje Talijanima i onda od nje spas očekivati znači direktno prodavati svoju domovinu. Od ovoga se nemožete oprati, Vi Slavosrbi i izdajice Hrvatske, i kad bi još toliko gnjusoba na nas mogli izbaciti u svojim stovarištima laži i prostote, koliko ste jih dosada izbacili. Vi to

niste nikada ni pokušali s kakovim dokazom, nego samo gnjusobama i glupim rekriminacijama. Vaša Jugoslavenska — bolje velikosrpska — politika jest politika **mrcinaša** i vi leaderi te politike ovdje i u Londonu jeste **pravi mrcinaši.** Činilo Vam se da je Austro-Ugarska Monarkija a dosljedno i u njoj i naša mila domovina Hrvatska mrcina, na koju će se, na sada, spustiti srpski i talijanski orlovi strvinaši, da joj raznesu izmučeno tijelo. Da vam zapane koji komad toga tijela, Vi ste se s njima skupa sletili na tu umišljenu strvinu. Vama dovikuje hrvatski narod, koji se bori kano div proti svojima mrcinašima, dovikujemo mi i Hrvatska sa sv. Pismom: „jao vama psima (vodjama), koji skupa s vucima trčite i razdirate stado moje". **Jao vama mrcinaši!**

Vi znate, da Srbi nemisle iskreno s nama; vi znate, da nam svojataju sve naše zemlje i niječu nam isto ime naše; vi znate, da Srbi u svojim nastavnim (školskim) knjigama to čine. Vi to niste nikada pobili, a ni kušali oprovrči, jer je to oprovrći nemoguće. Izmedju hiljada evo vam jedan dokaz srpskoga šovinizma. Srpski profesor B. Karić, izdao je **„Zemljopis za IV. razr. osnovnih škola", štampom kraljevske državne srpske štamparije u Beogradu.** Sada čujte samo njekoliko mjesta iz te **školske** srpske knjige:

Odmah na prvoj strani u sadržaju čitamo, **da su srpske zemlje:** Kraljevina Srbija, **Bosna i Hercegovina,** Stara Srbija, **Makedonija,** Crna Gora, **Dalmacija, Istra, Hrvatska i Slavonija, Bačka i Banat".**

No kud i kamo je taj školski zemljopis zanimljiviji u pojedinim odjelima, gdje je govor o našim hrvatskim zemljama, koje **prikazuje kao čisto srpske zemlje.** Da se vidi, kuda je pohlepnost Srba težila, mi ćemo doslovno citirati, kako se nalazi u toj školskoj knjizi.

BOSNA I HERCEGOVINA.

„Bosna i Hercegovina su dve srpske zemlje; nahode se u severozapadnom kutu balkanskoga poluostrva i **sa svih strana okružene su samim srpskim zemljama.** Naroda ima u Bosni i Hercegovini na 1,320.000 duša, **a to je sve sam**

Srbin, osem nešto malo cigana, Izraljaca (Jahudija) i doseljenih Nijemaca. Jezik, koji tamošnji Srbi, a naročito Hercegovci gorove jest jezik, kakav čitamo u našim divnim narodnim pesmama, dakle najčistiji i najljepši južni govor **srpski.** Zapadni se govori u samo nekim krajevima prama granici Hrvatske. No Bosanci i Hercegovci i **ako su pravi Srbi, na žalost nisu jedne vere(!).** Istina, pravoslavnih imade najviše, 572.000, ali imade i muhamedanaca i katolika.

DALMACIJA.

Govoreć o Dalmaciji u toj knjizi, „koja služi mladoj srpčadi za nauku i izobrazbu" piše se o Dalmaciji ovo:

„Naroda u Dalmaciji imade na 480.000 duša **i to je sve sam Srbin.** Imade 20.000 Talijana, koji žive po varošima. **Velik deo Srba zove se Hrvatima.** Jedna je samo petina naroda pravoslavni, a ostalo su sve katolici... Dalmacija je kraljevina, ali kralja nema, već joj car austro-ugarski postavlja namesnika".

Govoreć o Dubrovniku posvećuje mu najveću pažnju, pa veli: **„Dubrovnik je najstarija srpska varoš,** jer joj ima ne malo 1000 godina. Vodila je živu trgovinu **po svim srpskim zemljama.** Mnogo je slavnih naučnika i književnika **srpskih** (Pesnici: Gundulić, Gjorgjić, Palmotić. Naučnik Bošković, itd.) rogjeno i živelo u Dubrovniku..."

ISTRA.

„U Istri imade 300.000 duša. **Od toga broja dolazi 100. 000 na Srbe,** 43 000 na Slovence, koji su veoma srodni Srbima i 90.000 na Talijane. Bez malo svi su Istrani katolici, nešto samo preko hiljadu duša vere su pravoslavne. Značajno je to, što se u krčkoj eparhiji **služba božja služi srpskim jezikom.** Sve osnovne škole su talijanske, pa je stoga škola tamošnjim Srbima davala vrlo malo znanja. No danas je mnogo bolje, jer imade **do stotinu srpskih škola, u kojima se govori srpskim jezikom.**

HRVATSKA I SLAVONIJA.

U Hrvatskoj i Slavoniji osem nešta Nemaca i Madžara

sve su to sami Srbi, koji se u severo-zapadnoj Hrvatskoj zovu Hrvatima. U Sremu narod govori čistim istočnim govorom srpskim. U ostaloj Hrvatskoj srpski je narod raznolik: Prema Štajerskoj i Kranjskoj su Kajkavci, a u Primorju Čakavci. No književni je jezik južni i istočni govor srpski. Po veri u severo-zapadnoj Hrvatskoj imade katolika, ali idući na jug i istok sve ih je manje, tako da ih u Liki nema nikako, jer su tamo sve samo pravoslavni". Govoreć o Fruškoj gori, veli: „Da je to sveta srpska gora, jer da u njoj imade šesnaest srpskih manastira".

Sve to je popraćeno s ad hoc priregjenim zemljopisnim kartama, samo da se mladeži čim jače utuvi u glavu velikosrpstvo.

I tako smo u kratko iscrpili, kako se o pojedinim zemljama, čisto hrvatskim zemljama uči u srbijanskim školama. No svakako je najkarakterističniji zaglavak cijele knjige pod naslovom:

UKUPNI PREGLED SRPSKIH ZEMALJA.

Ne možemo, a da iz ovog odsjeka, koji je doista najzanimljiviji, i koji nam najjasnije odaje velikosrpske težnje ne citiramo ponešto više, nego to u gornjim odsjecima.

„U svim tim zemljama, koje smo nabrojili žive srpski narod, pa smo te zemlje nazvali srpske zemlje. Severnu granicu tih srpskih zemalja čini reka Moriš do svoga ušća u Tisu, a onda ide suva severna granica Bačke, sad nastaje ići Dunavom do ušća Drave pa Dravom do izlaska u Štajersku, odvale Kranjskom do Trsta, pa preko raznih visova do izvora Kupe. Zapadna pako granica teče od Trsta do ušća Drinskog... Srpska zemlja u ovim granicama prostrana je ko Italija i velika ko kraljevina pet puta... U zemljama srpskim, koje se prostiru kraj Jadranskog mora: Istra zapadna Hrvatska, Dalmacija gorske kose idu uporedu s morskom obalom... Prostrane ravnice u srpskoj zemlji jesu: Podravina, Posavina i Podunavlje... Reke, koje teku srpskom zemljom stače se u tri mora: Jadransko, Belo i Crno more... Jedni od najglavnijih raskrsnica drumskih u srp-

skoj zemlji jesu: Zagreb, Mostar, Rijeka, Šibenik, Spljet, Dubrovnik i Kotor...

U srpskoj zemlji, u granicama, kojima smo ju ranije obuhvatali, ima naroda 8,760.000 duša, dakle četiri i pol puta toliko, koliko u kraljevini. No u srpskim zemljama ne žive sve sami Srbi, već imade u njoj i prilično velik broj i drugih naroda, a naročito Nemaca, Madžara, Vlaha, Arnauta i Talijana.

(Svega samo ne Hrvata!)

Velika većina katoličkih Srba u severnoj Dalmaciji, Hrvatskoj i Istri zove se Hrvati mesto Srbi. Ali to ne treba nikoga da buni e da pomisli, da su oni neki drugi narod, jer je njihov materinji i narodni jezik pravi srpski jezik. Tako se i muhamedanci u Bosni zovu Turcima. Ali to nisu nikakovi Turci, već pravi Srbi. Da su oni pravi Srbi, a ne Turci vidi se otuda, da turski niti ne govore niti znaju, već govore pravim lepim srpskim jezikom, koji su govorili i predci njihovi, dok su još bili hrišćani...“

Dakle ne priznaju nam niti naše **hrvatsko** ime, već nam kažu, da se tako i Muhamedanci zovu Turcima kano i katolici **Hrvatima**, t. j. kako Muhamedanci nisu Turci, tako ni katolici u svim **srpskim** zemljama nisu Hrvati nego zgoljni Srbi. Hrvatu nema mjesta u hrvatskim zemljama. Cigani, Židovi, Talijani i Nijemci obstoje i živu, ali Hrvati ne. Ex uno disce omnex. Take su manje više sve srpske školske knjige.

Možete li ovo pobiti, mrcinaši?

Mi vam možemo poslužiti sa stotinama srpskih pisaca i školskih naukovnih knjiga. Zašto nikada vi strvinaši, neopomenuste te svoje prijatelje radi te nečuvene bezobraznosti, radi najgadnijih i najdrzovitijih insulta? Zar Vam krv nevrije kad čitate i čujete ovo? Zašto šutite mrcinaši? Vi šutite, jer govoriti nesmijete, jer kad bi progovorili, onda ne bi imali mrcinaškoga udjela na tijelu naše domovine i hrvatskoga naroda — ne bi bilo nagrada.

„Srbi su se promjenili sada“, odgovarate vi. Na temelju čega to tvrdite? Recite nam, tko vam to jamči?

Sve do rata su Srbi tako pisali i govorili a sada se preko noći popravili i odrekli svoga šovinizma i priznali Hrvatima pravo na njihove zemlje i na njihovo ime! Samo budala to može vjerovati. Quod gratis assertur, gratis negatur, kažu filozofi. Vi tvrdite svoje ludorije bez dokaza, a to mogu vam samo ludjaci vjerovati. Mi branimo naše stanovište sa nepobitnim dokazima i činjenicama.

Dopustimo za čas, da se ostvari **Jugoslavija,** pa pogledajmo, kako će ta Jugoslavija izgledati!

Mislim, da će svaka budala znati, da **Jugoslavija** znači zemlje na jugu, u kojima stanuju Slaveni. Medju tim Slavenima nalaze se: Bugari, Hrvati, Srbi i Sloveni. Svjesni Bugari niti nemisle o jugoslavenskoj **jedinstvenoj** državi, ona je za njiha najveća ludorija na svijetu. Vaša će **Jugoslavija** obuhvaćati Srbe, Hrvate i Slovence. Dakle tri imena. Kojim će se od tih tri imena zvati narod, koji će sačinjavati Jugoslaviju? Hoće li Srbi žrtvovati svoje ime za volju Hrvatima i Slovencima? To Vam mogu samo budale vjerovati. „U **Jugoslaviji**" biti će sva tri imena zadržana", tvrdite vi. Ali kako će se zvati **jezik** toga **jedinstvenoga troimenoga** naroda, kako ga vi zovete? Hoće li to biti **jugoslavenski** jezik? Nonsense! Kraj svih ludorija koje ste rekli i napisali, ipak nećete uztvrditi, da će se zvati **jugoslavenski jezik.** Kako će se dakle zvati taj jezik pred cijelim svijetom? Da bude svima pravo, morao bi se zvati: **srpsko-hrvatsko-slovenski** jezik.

Pitajte, gospodo, sve iskrene Srbe, neka Vam oni odgovore na to pitanje.

Niti će Srbin, niti svijestan Hrvat, niti Slovenac odreći se svog jezika ili točnije svoga imena i naziva svoga jezika.

Recimo, da je sve ovo filologiziranje nuzgredna stvar, pa podjimo dalje promatrati **Jugoslaviju** sa političkoga gledišta.

Kako će izgledati Hrvatska u **Jugoslaviji?** Odmah u početku mi priznajemo, da smo **genetički** isti narod sa Srbima i Slovencima, ali **politički** niti smo bili niti hoćemo da budemo sa Srbima jedan te isti narod, zato smo uztvrdili u „Našoj Izjavi": „Mi ne idemo ni u Srbe, ni u Jugoslavene,

ni u Srbo-Hrvate, nego ostajemo Hrvati, braća ostalim Slavenima, ali svaki u svojoj kući i na svojoj zemlji i u opsegu svojih prava, jer smo se tako razvijali i povjest svoju stvarali od početka naseljenja pradjedova naših u sadanju domovinu našu".

Ostvarenje Jugoslavije može se samo zamisliti u slučaju pobjede Aliraca (četvornoga sporazuma), a onda kako će izgledati Hrvatska u Jugoslaviji?

Srbija dobiva: Bosnu, Hercegovinu, Dalmaciju (u koliko neće pripasti Talijanima) i Srijem. Italija dobiva: Istru i sve hrvatske otoke i preostali dio gornje Dalmacije (u koliko neće pripasti Srbima), ona dobiva i neograničeno gospodari hrvatskim morem, tom žilom kucavicom našega života i naše budućnosti. To znači od njekih 110.000 četvornih kilometara, dobre tri četvrtine izgubiti će Hrvatska, na koju će se sletiti kao na strvinu braća Srbi i njihovi saveznici Talijani. Tako ogoljena i oglodana Hrvatska imati će čast, da bude **pokrajina** u Jugoslaviji, pod dinastijom Karagjorgjevića. Hoće li se ta reliquia relijuiarum (ostatak ostataka) smjeti zvati Hrvatskom? Sudeć po onomu, što su dosada o nama jednodušno i službeno učili Srbi, moramo i o tomu podpuno zdvojiti, jer kako znamo, oni priznaju i Cincare u **jugoslavenskim** (t. j. **srpskim**) zemljama, ali Hrvate **ne.**

Djeca i budale mogu vjerovati laskanjima njekih Srba. To je samo zamka, da od hrvatskoga naroda izmame političke izjave, kojima se odriču svoje samostalne eksistencije, svojih historičkih i narodnostnih prava i bacaju se u zagrljaj Srbima. Udica se zove **Jugoslavija,** u kojoj će tobože biti jedinstveni troimeni narod ravnopravan. Ta Jugoslavija nije ništa drugo, nego **Velika Srbija.** Kaže talijanska poslovica: „che ti accarezza piu di quell' che suole, o ti ha ingannato or ingannar ti vuole". Tko ti se laska više nego obično ili te je prevario, ili te hoće prevariti. — Ta se poslovica ovdje ispunjuje.

Srbi nemaju nikakva prava na Bosnu .Sami su priznali, da nemaju historičkoga prava na Bosnu i Hercegovinu, ali se pozivaju na narodnostni princip. Nu ni načelo narodnosti

neda jim toga prava. Po službenoj statistici, koja je sigurno više bila njima u prilog (hvala kratkovidnoj i protuhrvatskoj politici kojekakovih magjarskih Kalaja i Buriana), nego Hrvatima, oni su sačinjavali 43 po sto pučanstva; dok Hrvati katoličke i muhamedanske vjere sačinjavaju 50 po sto pučanstva, a ostalo su druge narodnosti, izmedju kojih je najviše španjolskih jevreja (oko 4 po sto cijelokupnoga pučanstva). Srbi svojataju sebi Muhamedance onako isto bezobrazno, kako nama Hrvatima niječu i isto naše ime i u samoj užoj Hrvatskoj; — nu, bosanski Muhamedanci nisu nikada bili niti će biti Srbi, oni se sada do jednoga priznaju Hrvatima. Isto tako i bosanski jevreji drže se samo s Hrvatima. Dakle ni po narodnosti oni nemaju prava na Bosnu i Hercegovinu, ma koliko to trubili i lagali pred cijelim svijetim. A šta istom, da rečemo o njihovom prisvajanju Dalmacije i Srijema? To je drzovitost, kojoj nema primjera na svijetu. Nu, kada su po njihovu učenju sve hrvatske zemlje srpske, u kojima ima Cigana, ali ne Hrvata, onda su dosljedni sami sebi i u toj tražbini. Zar Vas nije sram, mrcinaši, zar vi niste izdajice svojega naroda i svoje domovine?

Svi **mrcinaši** nisu u stanju nam dokazati, da će naša hrvatska domovina bolje izgledati u Jugoslaviji, koju bi stvorila pobjeda Aliiraca.

Da bi braća Srbi srbili po Bosni i drugim hrvatskim zemljama, koje jim naši strvinaši daju, onako, kako su srbili po Bugarskoj Macedoniji — nožem i olovom, o tome nitko nesumnja, tko ih pozna. Što bi bilo od hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, koji se ne bi htjeo odreći svoga hrvatskoga imena? Vi svi dobro poznajete Srbe, pa nevjerujem da je kod vas bona fides ili tolika naivnost, da sami vjerujete u ono, što učite. Vjerujem da ona njekolicina naroda hrvatskoga, kojega ste zaveli ovdje u Americi, nije kriva, nego prevarena. Vi mrcinaški korifeji i prodanci, kada bi ste znali, da Austrija i u njoj naša Domovina nisu strvine, vi bi bili ljuti magjaroni i prodavali Magjarima meso svoje vlastite majke Hrvatske, kako ga sada prodajete Srbima i Talijanima. Kad ste već tako daleko zašli i zaletili se, nema vam po-

vratka, pa zato varate naš biedni radnički narod, jer bi drukčije poskapali od glada te od mrcinaša postali mrcine.

Srbskih dinara je nestalo već davno, dok druge Ententine vlasti mare za vas i za vaš londonski **odbor** toliko, koliko za gladne pse na londonskim ulicama, zato vam je jedini spas u zavedenom hrvatskom radniku, nu i to vrelo se brzo suši. Novac „Hrv. Saveza" ste samovoljno požderali. Grane su se osušile. A šta onda? Idemo da vidimo šta ćete sada izmisliti, čim ćete dalje varati hrvatski narod? Kako malo imade narod u vas povjerenja najjasnije pokazuju kolekte za voj. udove i siročad. Kraj svega toga, da je N. H. Z. uzela u ruke to sabiranje, neide to nikako. A šta je tomu razlog? „Gospodine", rekoše mi već mnogi, „mi se bojimo, da će taj novac poći onamo, kamo je pošao i novac „Hrv. Saveza". Ja se bojim, da će gladni mrcinaši iz Londona svakako gledati, da se dočepaju te narodne muke, koju su delegati na zadnjoj konvenciji odredili „za hrvatske udove i siročad"

Svaki dan čitam u novinama kako Hrvati šalju lijepe svote novaca za naše hrvatske stradalnike, ali ne u fond, koji je pod vlašću mrcinaških pristaša.

Pošto smo podpuno uvjereni, da će Hrvatska izgledati u vašoj Jugoslaviji onako, kako sam gore opisao, t. j. da će biti naše **političko samoubojstvo**, morali smo u „Našoj Izjavi" najodlučnije odsuditi tu zamku postavljenu hrvatskom narodu. Mi vam se zahvaljujemo na **srpskim i talijanskim** osloboditeljima u^z tu cijenu. Mi hoćemo **„Hrvatsku Hrvatima!"** Mi tražimo onaku Hrvatsku, kakovu traži program stranke prava od g. 1894., koji su program usvojili i braća Slovenci; mi tražimo ujedinjenje svih hrvatskih zemalja u okviru Austro-Ugarske Monarkije; mi tražimo financijalno oslobodjenje od Ugarske; mi tražimo da budemo **regnum aequale** (jednako slobodna država) u Monarkiji, kano i Magjarska.

„Regnum Regno non praescribit leges", doviknuli su naši stari Magjarima, to jim i mi dovikujemo. Za to ćemo se boriti i ne sumnjamo, da će svijesni hrvatski narod to svojom **vlastitom snagom** postići. Naša su prava i pravice

okrnjene i gažene, pa smo i zato u „Našoj Izjavi" digli muževno i neustrašivo naš glas. Mi nismo takovi optimiste, da se nadamo, da će nam rat u slučaju pobjede centralnih vlasti ostvariti podpuno program stranke prava; mi znamo, da hrvatski narod čeka jošte golema i žilava borba; ali čvrsto se uzdamo, da će naš žilavi narod postići svoja prava, to čvrsto naše uhvanje se osniva na opornoj sili hrvatskoga naroda, koju nisu mogli slomiti mnogo jači neprijatelji kroz 9 stoljeća.

Neka se bratski srpski narod mane megalomanskoga šovinizma i sizanja za našim zemljama, neka prestane jednom za uvjeke nijekati naše ime, neka ostaje u svojim granicama, pak ćemo se tek onda sporazumiti. Nije li ta šovinistička megalomanija Srba pozvala **Rumunje** i **Grke** da sataru junački **slovenski** bugarski narod i to na najperfidniji način?

Taj težki grijeh izdajstva na bratskom narodu otudjio je težko i nepomirljivo zavadio ta dva naroda. Taj se neoprostivi grijeh već užasno osvećuje srpskomu narodu. Kako da onda vjerujemo u njihovu iskrenost?

Slično je Rusija postupala sa Poljacima, pa će se i njoj osvetiti taj grijeh. Ako danas ima Slavena, koji se bore proti slavenskoj braći i traže zaštite u tudjina proti toj braći, kriv je tomu narodni šovinizam i vjerski fanatizam. Rusija je otudjila sebi poljski narod, a Srbija si pravi neprijatelje od jednakokrvne hrvatske braće istim grijehom. Naši jugoslavenski leaderi htjeli bi nas uvjeriti, al dakako samo praznim riječima, da su se Srbi preko noći promjenuli. Takovo psihološko čudo se ne dogadja preko noći.

Kako su Slaveni na Sjeveru: Rusi, Poljaci i Česi posebice razvijali i stvarali si svoju povjest, tako su se južni Slaveni: Bugari, Srbi i Hrvati posebice razvijali i stvarali svoju povjest. Taj proces vidimo i kod Germana, t. j. današnjih Njemaca i Škandinavaca, kod Romana i drugih. Njemci su se (u današnjoj Njemačkoj) ujedinili u **savezne države, svaka pod svojom dinastijom,** jer su i prije politički ujedinjeni bili. Hrvati i Srbi nisu nikada **politički** ujedinjeni bili, a k to-

mu su jih uvjeke dijelile vjeroispovjesti i politički protivni uplivi Zapada i Istoka.

Sve te okolnosti, a ponajpače drzoviti srpski šovinizam čine Jugoslaviju skroz i skroz nemogućnom i apsurdnom. Srbi su, dosljedno svojemu šovinizmu i nijekanju Hrvatstva, na sve moguće načine i svagdje radili proti Hrvatstvu. U Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini kano i u Dalmaciji bili su uvjek glavno orudje proti svakom hrvatskom pokretu u rukama protuhrvatskih vlada.

To znademo svi. Tko nezna za bratstvo jedne moćne magjarske stranke i Srba u kraljevini, koje je išlo za tim, da Srbi pomoćju Magjara dobiju Bosnu, Hercegovinu i Dalmaciju, a Magjari pomoćju Srba neograničeno zagospodare ostalim hrvatskim zemljama?

Dakle nema vraga ni sotone, s kojim se Srbijanci ne rote proti Hrvatima?

Pok. Ante Starčević je tu braću izvrsno poznavao, pa si je uzeo bio za životnu zadaću borbu proti **Slavosrpstvu,** on je neobičnom bistrinom svoga uma uvidio, da su naši Jugoslaveni **Slavosrbi,** da to **Slavosrpstvo vodi** do podpunoga političkoga samoubojstva hrvatskoga naroda. Sva ta njegova gigantična borba proti slavosrpstva, a za političku samostalnost Hrvata, izrazuje se u onoj njegovoj: **Hrvatska Hrvatima."**

Naši mrcinaši t. j. jugoslovenski apoštoli, računajuć na glupost svojih čitatelja, htjeli bi sada dokazati čak i to, da je Starčević bio za **Jugoslaviju.** To oni hoće da dokažu iz njegove borbe proti nepravdama, koje je počinjala austro-ugarska monarhija proti Hrvatima; oni trgaju pojedine, obično nesuvisle, rečenice iz njegovih spisah i govora, da sipaju lug u oči hrvatskomu narodu, da „obsjene prostotu", rekao bi Veliki pokojnik.

Više nego Austriju mrzio je on Slavosrbe. Da je sada pokojnik na životu, pa da čuje tu nečuvenu drzovitost današnjih Slavosrba, šta mislite da bi rekao? Rekao bi bez sumnje: **„to je slavoserbski"**, jer je njemu Slavosrbstvo bilo inkarnacija drzovitosti i bezobraznosti.

Zar zbilja se nestidite, vi strvinaši domovine tvrditi, da je Starčević bio za vašu Jugoslaviju. To je isto tako drzovito i bezobrazno, kao i to, što Srbi tvrde i **u školama svojim** uče, da u hrvatskim zemljama živu i Cigani, ali ne Hrvati.

Strossmajer je slijedio srce svoje, te je radio za zbliženje Jugoslavena, nu Starčević je politički uvidjavniji uvidio, da to vodi političkom samoubojstvu njegove domovine i njegova naroda, vidio je i znao, da su Srbi najveći neprijatelji Hrvatske.

Strossmajer je u zadnjim godinama svoga života priznao svoju političku pogrešku i odobrio Starčevićevu nauku. Strossmajer nije nikada niti za jedan čas bio za **političku** Jugoslaviju, u kojoj bi njegova Hrvatska bila onako okljaštrena, kako bi bila u ovom slučaju (u slučaju pobjede Entente) gdje bi ju „braća" Srbi i njihov talijanski saveznik razkasapili i do kosti oglodali uz pomoć i sudjelovanje naših **jugoslavenskih** strvinara. Strossmajerove se kosti vrte u grobu i protestiraju proti insinuacije naših mrcinaša, da je on htjeo, da Hrvatska bude pokrajinom Karagjorgjevića. Dokažite, vi varalice hrvatskoga naroda, kada i gdje je Strossmajer zagovarao tu **jedinstvenu** jugoslavensku državu, u kojoj će Hrvatska biti provincijom? Dokažite, da je Strossmajer u opće zagovarao **političko** jedinstvo Srba i Hrvata. On je radio lih na kulturnom podizanju svih Jugoslavena (Bugara, Srba, Hrvata i Slovenaca) i na njihovom kulturnom jedinstvu. Pak šta je doživio od Srba god. 1885.? Po vašoj neizmjernoj gluposti i smješnosti tvrdite, da je to bila **austrofilska** Srbija onda. A što bi tek učinila Karagjorgjevićeva Srbija?

Nikada se niste usudili da predbacite Srbima te griehe, niti nesmijete toga učiniti, jer bi otvorili oči hrvatskomu narodu, a zamjerili se onima, od kojih očekujete vašu strvinarsku plaću.

Srbska beogradska propaganda je tako daleko zavela pravoslavni živalj u hrvatskim zemljama, da je ovaj svaki čas bio spreman na masacre svega, što se zove hrvatsko. Život medju pravoslavnim i Hrvatima katoličke i muhame-

danske vjere u Bosni i Hercegovini postao je — hvala beogradskoj propagandi — upravo nesnosan. Prije tri godine su me uvjerili ljudi u Bosni ob onomu, što nisam mogao absolutno vjerovati odavle iz tudjine, da je naime beogradska propaganda pripravljala u Bosni pravoslavne na pokolj Hrvata Muhamedanaca i katolika. Jednom riječju: toj propagandi uspjelo, da je od ogromne većine naših pravoslavnih stvorila same veleizdajnike.

Koliko ima danas pravoslavnih u hrvatskim zemljama, koji nisu pripravni svaki čas izdati Srbiji svoju hrvatsku domovinu?

Prije pet godina u Bihaću u Bosni dogodio se ovaj slučaj: u gostioni sjedilo i veselilo se jedno hrvatsko družtvo sastojeći se od muhamedanaca i katolika, pjevali su „Živila Hrvatska i njezina prava", za drugim stolom sjedila dva **viša sudska činovnika** pravoslavne vjere (Srbi), pa jim odpjevaše ovako: „Živila Hrvatska i njezina prava, zabila joj Srbija k.... i dva j...". (Neka mi oproste čitatelji, ovo nije moja prostota, nego njihova, t. j. one srpske gospode, a dogodjaj je tako eklatantan dokaz srpske snosljivosti, da ga nemogu prišutiti). Jedan odlični mladi beg trgne revolver, da ga saspe u zube gadnom stvoru, ali ga spriječiše drugi članovi hrvatskoga družtva.

Trebalo bi, da naši Slavosrpski Jugoslaveni proglase ovako (po srpski) travestiranu „Živila Hrvatska", za **jugoslavensku** davoriju, inače neće ugoditi Srbima. Tako su se Srbi u kraljevini Srbiji kroz generacije i generacije službeno (u svojim **školama**) odgajali a taj odgoj prenijela je srbijanska propaganda medju pravoslavne u hrvatskim zemljama. Tako si je Srbija stvorila od bugarskoga i hrvatskoga naroda najveće neprijatelje, radeći jim o glavi, a naša poslovica kaže: „pri glavi i oca po glavi".

Tako sada Hrvati uvidjaju više nego ikada dosada, da spas svoje individualne političke eksistencije traže u okviru Austro-Ugarske Monarkije. Eto, to je razlog „Našoj Izjavi".

Mi ne laskamo Austro-Ugarskoj, nego odsudjujemo onako isto, kano i pok. Ante Starčević, sva bezzakonja poči-

njena na hrvatskom narodu i tražimo, da se poprave. Vjerujemo u snagu hrvatskoga naroda, kojom će on to postići; vjerujemo, da će Pravda Božja uništiti tu državu, ako bude i nadalje počinjala slične grijehe na svojemu najvjernijemu narodu. Uvjereni smo, da bi Hrvati dandanas kamokud bolje stajali, da nije bilo naših Srba, koji su kroz zadnjih 50 do 60 godina bili glavno orudje svih vlada proti svakom hrvatskom pokretu.

Hrvati bi, radi silnih nepravda što ih je počinila Austro-Ugarska proti njima, služeći se najviše Srbima i Talijanima, mogli sada zlorado se smijati, gledajuć kako joj se osvećuju njezini grijesi počinjeni na hrvatskom narodu, **kad se ne bi i o njihovoj koži radilo.**

Don Niko Gršković u svojoj najslavosrpskijoj novini „Hrvatski Svijet" osvrnuo se na „Našu Izjavu" u više brojeva, izasuo na nas sve psovke i prostote, koje je on već nebrojeno puta do ogavnosti opetovao. To je cvijeće, koje raste samo u slavosrpskoj bašći. Što tko ima, to i djeli.

Zaista, još nijedan **hrvatski** novinar, pa ni ovdje u Americi, nije tako nisko pao kao on. Svaki članak vrvi epitetima: vol, hrt, svinja, tegleća marva, pas, vižle itd. Pratio sam pisanje i drugih novina, ali palmu gnjusobe i prostote odnio je Rev. Gršković. Njegova je zasluga, on je prvi uveo ovako divljaštvo; dok su drugi naši novinari (bar oni **neslavosrpski**) uzdržali se takovih izraza. Još nitko nije nazvao njega, ni psom, ni volom, ni hrtom, ni krmkom. „Štil je sam čovjek", t. j. štil odaje čovjeka, rekli su pametni ljudi.

Bilo bi divno, kad se komu ne bi gadilo, da to cvijeće Don Gršković prevede na englezki i podkući amerikanskoj publici. On je sada pravi i podpuni Slavosrb. Njegovu slavosrpsku dušu i kulturu odaju i oni izpadi proti njegovoj braći svećenicima, koji mu nisu nikada ništa na žao učinili, osim toga, što neće da budu Slavosrbi i izdajice svoga naroda.

On se prijeti u svojoj novini, kako će bosanske fratre, kojima on nije dostojan opanke skinuti, začerati u sakristiju, da će s njima u njegovom novom kraljevstvu obračunati **zdravo** srpski, a to sve radi toga, što se bosanski franjevci

brane, da ne dodju pod bratski srpski nož kano i Bugari u Macedoniji i albanežki katolici n. pr. P. Alojzije Palić. Bosanski su franjevci osvjestili i podigli Hrvatstvo u Bosni, a to je baš najveći zločin u očima Srba, a dosljedno i naših mrcinaša njihovih pristaša. Hinc illae lacrimae! Zato škripe zubima na njiha.

Don Niko Gršković javno zove braću svoju katoličke svećenike **hodžama** i raznim drugim pogrdnim imenima. Rev. Relić, njegov trabant u Chicagu, zove nas hrvatske svećenike, kako sam čuo od ljudih iz njegove okolice, **vatikanskom** bandom. To je veoma značajno!

Dakle sve čisto slavosrpski. O. Medin travestira jednu propovjed za Veliki petak, makar da je sada pokladno vrijeme. Toj propovjedi samo fali zaključak, što bi imao glasiti ovako: „s njime t. j. s Petrom (koji personificara Jugoslaviju) razapeše dva razbojnika s desna jednoga hrvatskoga Slavosrba (kojega personificira on — Medin), a s ljeva jednoga Talijana. Ta dva razbojnika počmu se medju sobom svadjati, jer se lijevi razbojnik počeo rugati Petru, radi čega ukori ga desni razbojnik, rekavši mu: „Ti talijanska canaglia (psina), zar se niti ne bojiš Boga (kano ni „izjavaši"). „Šuti", odgovori Talijan, „ti si veći lopov od mene, ja sam htjeo otimati tudje, dok si ti, carogna croata, radio proti životu svoje vlastite majke".

Bezobrazni Slavosrb postidjen obrati se k Petru i reče: Gospodaru, sjeti se mene kad unidješ u jugoslavensko carstvo svoje.

I odgovori mu Petar: zaista, zaista kažem vam obojici još danas ćemo k vragu svetrojica i jugoslavensko carstvo moje. Amen

S Don Gršković natječe se u Slavosrpštini dr. Biankini iz Chicaga. I to je jedna velika zagonetka, koju možete riješiti samo onda, ako se stavite na načelo **mrcinaške** politike: „Austriju, a bogme i Hrvatsku odnese vrag, drži se stranke, koja te može bolje nagraditi". Dr. Biankini je po zanatu strastveni denuncijant i ulizica kod vlastih. U arhivima mnogih hrvatskih biskupija vidio sam bezdušne klevete na

ovdašnje hrvatsko svećenstvo. U Z. me pitaše, što mislim o njegovoj raboti. Rekao sam od prilike, da je B. profesionalni doušnik i klevetnik kod oblastih, dočim sam uputio preč. gospodu, da se — ako se baš zanimaju za nas — obrate na naše biskupe, koji su jedino kompetentni naši suci.

Čuo sam već davno, da je on i kod političkih oblasti bavio se istim zanatom. Koliko je na tomu istine, neznam, ali ovo što rekoh o njegovim denuncijacima kod duhovnih oblasti, opravdava sumnju, da je to činio i kod političkih austro-ugarskih oblasti. Ele, pravi Slavosrb!

Dok ovo pišem, dodje mi „Hrv. Svijet" u ruke sa „svijetlom" našega o. Pere Čančarevića. U svijetlu toga „svijetla" vidi cijeli svijet, da je naš dobročina Pero „pogriješio" i samo zato podpisao „Našu Izjavu", jer je mislio **„da neće nikada izaći na javnost"**. Zar ovo nije dosta, da se vidi njegova **slavosrpština!**

Čestitamo vam, Slavosrbi, na tako iskrenom prijatelju! Doista divno „svijetlo" i ogledalo Čančarevića! Sve drugo Pero, što si napisao jesu bezobrazne laži i Tvoje poznate cifrarije, kojima si htjeo sakriti pravo „svijetlo", da Te nitko neupozna, ali baš to „svijetlo" osvjetlilo Tvoj značaj kako treba. S čovjekom takoga značaja nije se moguće prepirati. Što si uztvrdio danas, poreči ćeš sutra. Da li je ozbiljno promišljena „Naša Izjava", o čemu Ti sumnjaš, naći ćeš odgovor u člancima „K Našoj Izjavi". Kod podpisa „Izjave" zaista smo se smjiali, a to je išlo, Pero, upravo Tebe, jer smo znali, da si kuhan i pečen u slavosrpskoj kuhinji, pa ipak podpisuješ onakovu „Izjavu". Tko se ne bi tu smijao?

Perino „svijetlo" prosvijetlilo čak i don N. Grškovića, te u svjetlosti toga svijetlila i pod utiskom Medinijeve propovjedi piše i on sličnu propovjed. Velč. gospodo, to je sve čisto slavosrpski. Nitko se od nas ne veseli propasti Srbije, ali će nam biti milo i drago, ako vama Slavosrbima neuspije, da skupa sa svojim talijanskim ortakom ne razkomadate našu dragu hrvatsku domovinu. Vi ste vidili iz „Naše Izjave", da mi želimo, da se svaki slovenski narod razvija u svojim granicama, dakle i Srbi. Mi tražimo za Hrvate, što jih ide po na-

ravnom i Božjem zakonu. Zato za te vaše krokodilske suze i parashevalne propovjedi ja neznam drugoga izraza nego onaj Starčevića: **„slavosrpština“.**

(Da čitatelji podpuno shvate moć ovoga Starčevićeva omiljeloga izraza, moram jim reći, da je on **Slavosrbima** krstio one, koji su išli za uništenjem hrvatske individualne političke eksistencije u korist Srbima, koje je on držao za najveće zločince svoga naroda. Imenicu **„slavosrpština“** il prislov **„slavosrpski“** rabio je, da označi tu gamad ili — kako to on veli „pasminu“ i njezino djelovanje. On nije mogao u nijednom jeziku naći dosti jakoga izraza, pa ga sam iznašao. On doista prenosi taj izraz i na druge, kada hoće da jih što jedrije ošine. Čitam u novinama naših Slavosrba, da S. nije ni mislio na Slavosrbe, kad jih ovako zove, a ne vide, jad jih ne vidio, da je tu sliku Starčević od njiha uzeo, iz njihove duše izvadio i tom se slikom služio, da i druge njima slične prozove „Slavosrbima“ i njihova djela i značaj „slavosrpštinom“. A kako bi jih blagopok. Starčević tek onda zvao i okrstio, **kad bi bio znao, da će mu ta gamad i istom Talijanu domovinu prodavati?**)

Tendenciju i svrhu „Naše Izjave“ ste dobro pogodili i još bolje osvjetlili, kako se vidi iz vaših bjesomučnih napadaja, ma da joj po slavosrpski izvrćete smisao. I mi smo zadovoljni sa njezinim uspjehom.

Da, „Naša Izjava“ je ustuk vašim izjavama, u kojima ste prodavali Hrvatsku Srbima i Talijanima. Vi ste se odrekli samostalnosti svoje domovine, prava na samostalnu eksistenciju i prelazite u vašu ludu „Jugoslaviju“ u kojoj će Hrvatska izgledati onako, kako smo vam rekli u „Izjavi“ i u ovim člancima. Entente vaša spasiteljica pozvala i Talijana na račun naših hrvatskih zemalja, a vi to, hoćeš, nećeš odobravate i morate joj ljubiti ruke.

Bude li nama Hrvatima Ententa krojila sudbinu, ona će biti upravo onakova, kako ju naša „Izjava“ riše. Reći će nam **„pravedni“** forum njezin: „evo vaših rezolucija, u kojim se odričete svojih historičnih, juridičnih i suverenih prava i tražite da budete pokrajinom u kraljevstvu Karagjorgjevića, pa

neka vam tako bude; nu pošto je naš talijanski saveznik pomagao nama, to mu dajemo slovenske zemlje, njegova će biti Istra, svi vaši (hrvatski) otoci, komad Dalmacije i njegovo će naravno biti vaše more; od vaših zemalja dajemo Srbima: Bosnu i Hercegovinu, Dalmaciju (u koliko ne dadosmo Talinanu) i Srijem. Ono što preostaje od vaše Hrvatske neka bude pokrajina Velike Srbije pod dinastijom Karagjorgjevića, a vi ćete biti sretni, što ćete se smjeti zvati Jugoslavenima".

To je neumoljiva logika, gospodo mrcinaši, koju vi sa svima vašim prostotama pobiti nemožete, a vi ćete se onda ceriti nad razkomadanim udima vaše vlastite majke i krv **njezina će pasti na vaše glave.**

Mi smo izdali „Našu Izjavu", da prosvjedujemo pred cijelim svijetom, proti vašoj sotonskoj nakani. To smo bili dužni Bogu, hrvatskom narodu i svojoj savjesti. Mi se u „Izjavi" pozivljemo na sva naša prava historična i narodnosna; dočim si vi svega toga odričete. **Vi ste pravi matricidae — majko-ubojice.** Vi ćete i opet graknuti, kako će u **Jugoslaviji** biti spas i sloboda za sve jednaka; al ste sami uvjereni, da će Jugoslavija za Hrvate izgledati onako, kako smo vam ovdje rekli, jer vi dobro poznate šta hoće Srbi i Talijani — ti vaši ortaci — od naše domovine.

„Naša Izjava" nije nikakvi novi politički program; ona je program stranke prava poprimljen od svih Hrvata, u svima hrvatskim pokrajinama i od braće Slovenaca. To je program, kojega paklenski mrze Srbi i Slavosrbi u našoj dragoj i nesretnoj Hrvatskoj, te su osobito s pomoću Magjara nastojali, da ga svim mogućim sredstvima osujete. A zašto? Jedino zato, jer se kosi sa srbskom **zavjetnom** misli, a ta srbska zavjetna misao **izključuje i isto hrvatsko** ime, a pogotovo samostalnost Hrvatske.

Neće biti na odmet ako ovdje spomenem nješto o jednom **slavosrpskom svešteničkom** sastanku u Chicagu. Na tomu sastanku ustao jedan mladi hrvatski svećenik, pa će reći od prilike ovako: gospodo, ja nemogu shvatiti zašto vi negovorite o **savezu** izmedju Hrvatske i Srbije radje, nego li

o ujedinjenju u jednu **jedinstvenu** državu Karagjorgjevića? Pa šta mislite, šta odgovoriše Srbi i Slavosrbi — naši mrcinaši? Pogledaše se izpod oka i prezirno predjoše preko toga na dnevni red, a u svojim izvještajima ni jednim slovcem ne spomenuše toga.

Nije li to prava perfidija slavosrpska, zar može itko pametan predmnijevati, da je kod njiha bona fides? Neće Srbi da čuju o savezu slobodne, samostalne i cijelokupne Hrvatske sa Srbijom, jer bi to značilo raditi proti njihovoj **zavetnoj** misli, koja nepoznaje ni Hrvatske ni Hrvata.

Naši Slavosrbi formalno pobjesniše na „Našu Izjavu", a mi u tom neizmjerno uživamo. Sada zovu u pomoć državnu vlast, da nas proćera „za Dumbom", jer da smo pogazili gradjansku prisegu ovim državama i slično.

Sjajno, slavosrbski. „Eh, da je srpski nož, da jim sudi", misle si i uzdišu naši mrcinaši. Don Niko već prijeti, kako će nas „iztrijebiti" poput Bugara u „srbskoj" Macedoniji, ljutim nožem i hladnim olovom, dakako.

Gospodo Slavosrbi, kolikogod ste zlobni, tolik ste i glupi. Na „Našoj Izjavi" ima podpisanih i njekoliko amerikanskih gradjana. Zar ima zakon na svjietu, koji će jim zabraniti da budu „vjerni Bogu, narodu i domovini svojoj"? Zar obstoji zakon, koji će **negradjanima** zabraniti, da izjave i **podaničku** vjernost: „onomu, na kojega je narod prenesao svoja suverena prava"? Na temelju čega vi sudite, da su pogazili njeki od nas (gradjani S. D.) podaničku vjernost? Kad bi mi svi bili gradjani Sjed. Država, ni onda nas ne bi mogao nitko bijediti zbog nelojalnosti. Ta **„vjernost"** znači ono isto, što vjernost Iraca prama Irskoj, Njemaca (gradjana S. D.) prama njihovoj domovini i amerikanskih Engleza prama Englezkoj i njezinoj vladi.

Drugo je ta vjernost, a drugo podanička lojalnost. Dodje li kad do toga, da pokažemo našoj novoj domovini gradjansku lojalnost, pa makar se radilo i o Austriji i hrvatskom vladaru, onda mi nećemo oklijevati, da pokažemo svoju lojalnost sigurno bolje i časnije nego vi slavosrpska **„pasmina"**.

Da umanjite važnost „Naše Izjave“ svi se požuriste, da unisono istaknete, kako smo ju poslali u „Narodni List“, premda ste znali, da smo „Našu Izjavu“ otisnuli posebice i poslali i vašim listovima kano i „Narodnom Listu“, a njeki ste ju i pretiskali. S tim ste samo pokazali, da vaša slavosrpština, uz sva druga gadna svojstva, zadržaje i — glupost.

U ostalom „Narodni List“ je zauzeo skroz naše političko stanovište, pa nema na svijetu razloga, zašto se ne bi smjeli poslužiti njime. K tomu je „Narodni List“ upravo radi svoga političkoga pravca najobljubljeniji i najraširenij hrvatski list u Americi i mi smo mu zahvalni, što nam otvara svoje stupce.

„Hrvatska Hrvatima!“ K.

LIBRARY OF CONGRESS
0 020 914 619 8

LIBRARY OF CONGRESS
0 020 914 619 8